

Kompleksne mreže

1. predavanje

1997 / 1998

O predmetu

- 13 predavanja (2 sata)
- 6 auditornih (2 sata)
- Zavodi:
  - Zavod za elektroničke sustave i obradbu informacija, D-zgrada, 1. kat
  - Zavod za telekomunikacije, C-zgrada, 8. kat

Pregled predavanja:

Rbr.	Datum	Tema	Auditorne
	Srijeda		
1.	4.10.	Uvod u predmet. Mrežni elementi	
2.	11.10.	Mreže malog svijeta, socijalna udaljenost	
3.	18.10.	Centralnosti (hubovi, robustnost)	Aud 1
4.	25.10.	Usmjerenost i težine	
5.	1.11.	Praznik	
6.	8.11.	Mrežni modeli (slučajne mreže, preferencijalni modeli)	Aud 2
7.	15.11	Dinamika (širenje ideja, informacija i utjecaj)	Aud 3
MEĐUISPIT (ne održava se)			
8.	6.12.	Učenje u mrežama (Bayesian & DeGroot model, mudrost masa)	
9.	13.12.	Igre u mrežama (peer utjecaj, odnos mrežne strukture i ponašanja)	Aud 4
10.	20.12.	Zajednice u mrežama (koncepti zajednica, detekcija zajednica)	Aud 5
11.	10.1.	Društvene mreže (definicija, razvoj, vrste)	
12.	17.1.	Analiza društvenih mreža	Aud 6
13.	24.1.	Izabrane teme u području kompleksnih mreža	
ZAVRŠNI ISPIT (termin prema akademskom kalendaru)			

Auditorne vježbe

- 6 pokaznih vježbi po 2 sata
- Python
- NetworkX

Predavači

Prof. Mile Šikić

FER, Genome Institute of Singapore,
Oraclum Ltd, ORCA hedge fond

Prof. Vedran Podobnik

FER i Hewlett Packard Enterprise

Asistenti

Filip Tomas, mag.ing.

Josipa Lipovac, mag.ing.

Demijan Grgić, mag.ing.

Bodovanje

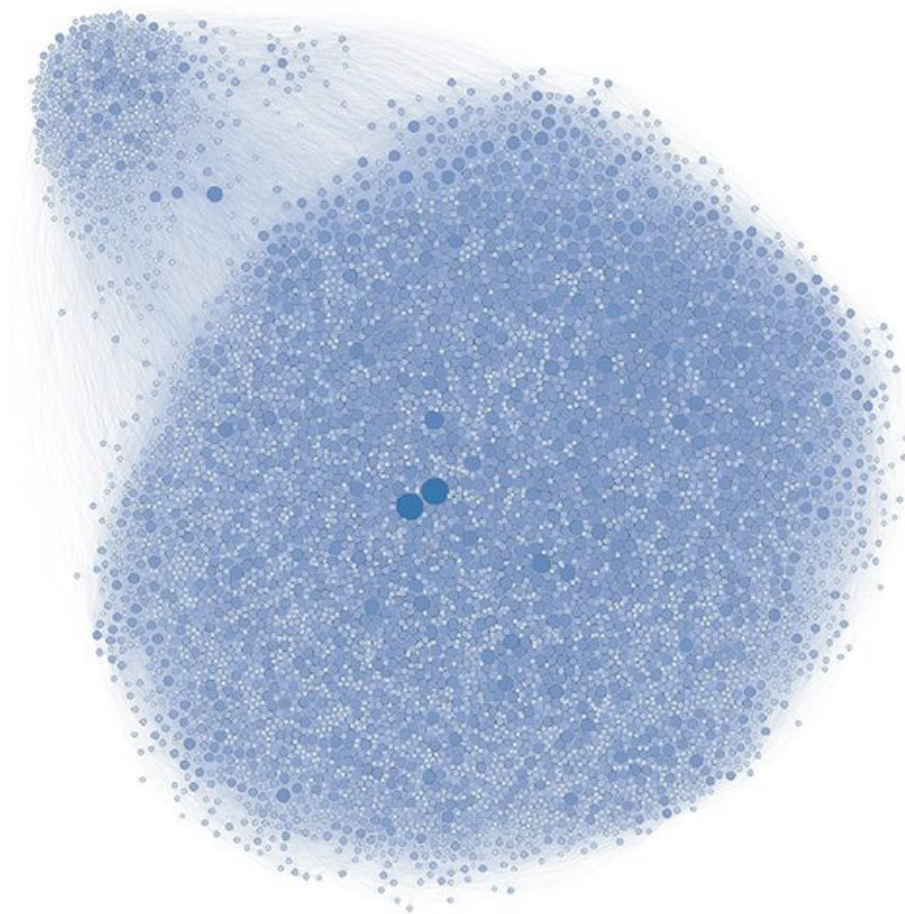
- Prisustvo nastavi – 10 bodova
- Prisustvo auditornim vježbama – 10 bodova
- Međuispit – Nema
- Završni ispit (pismeni i na računalu – 90 minuta) – 80 bodova
- Ispitni rok (pismeni i na računalu – 90 minuta) – 80 bodova

Ocjenjivanje (pragovi)

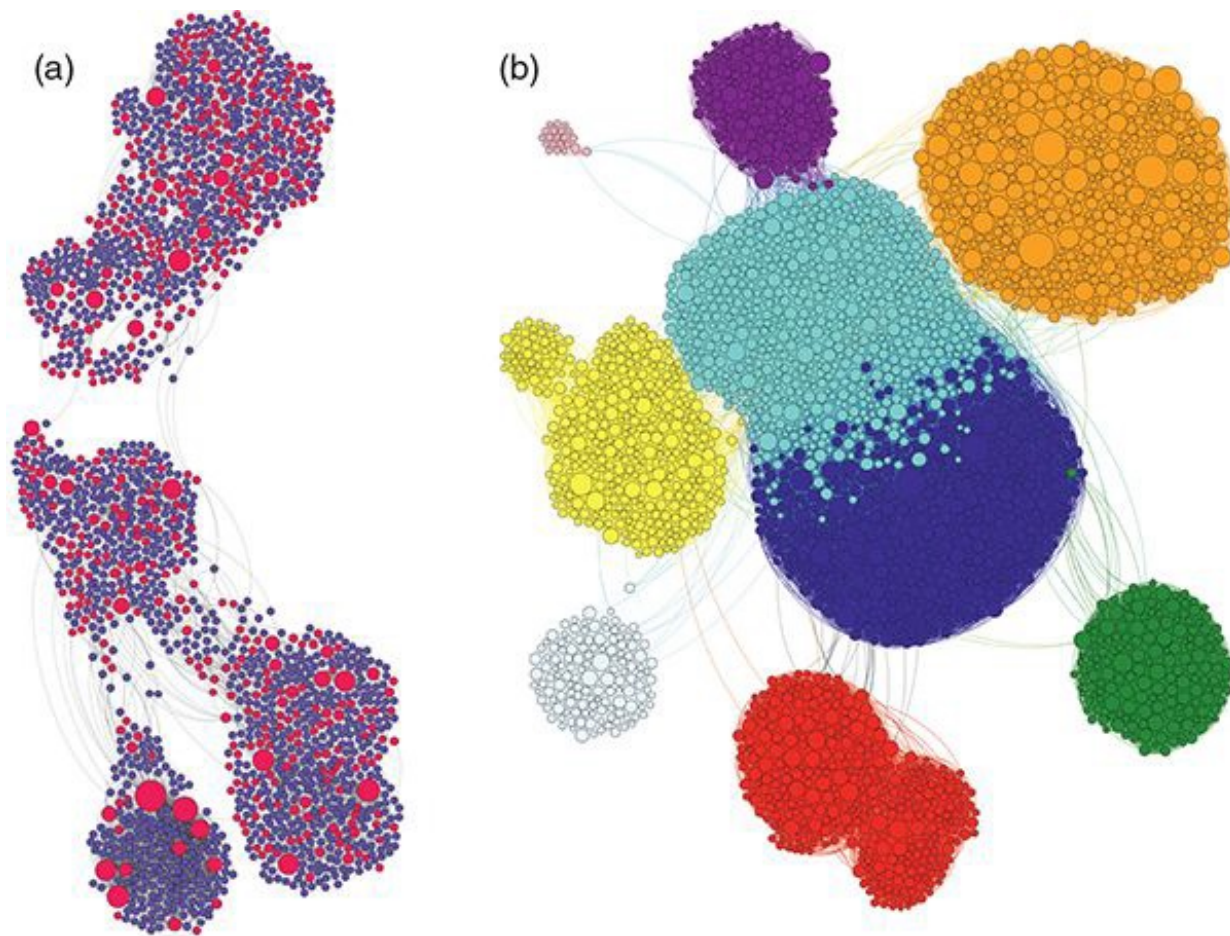
- 2 – 50 bodova
- 3 – 62 boda
- 4 – 74 boda
- 5 – 86 bodova

Kompleksne mreže - Facebook

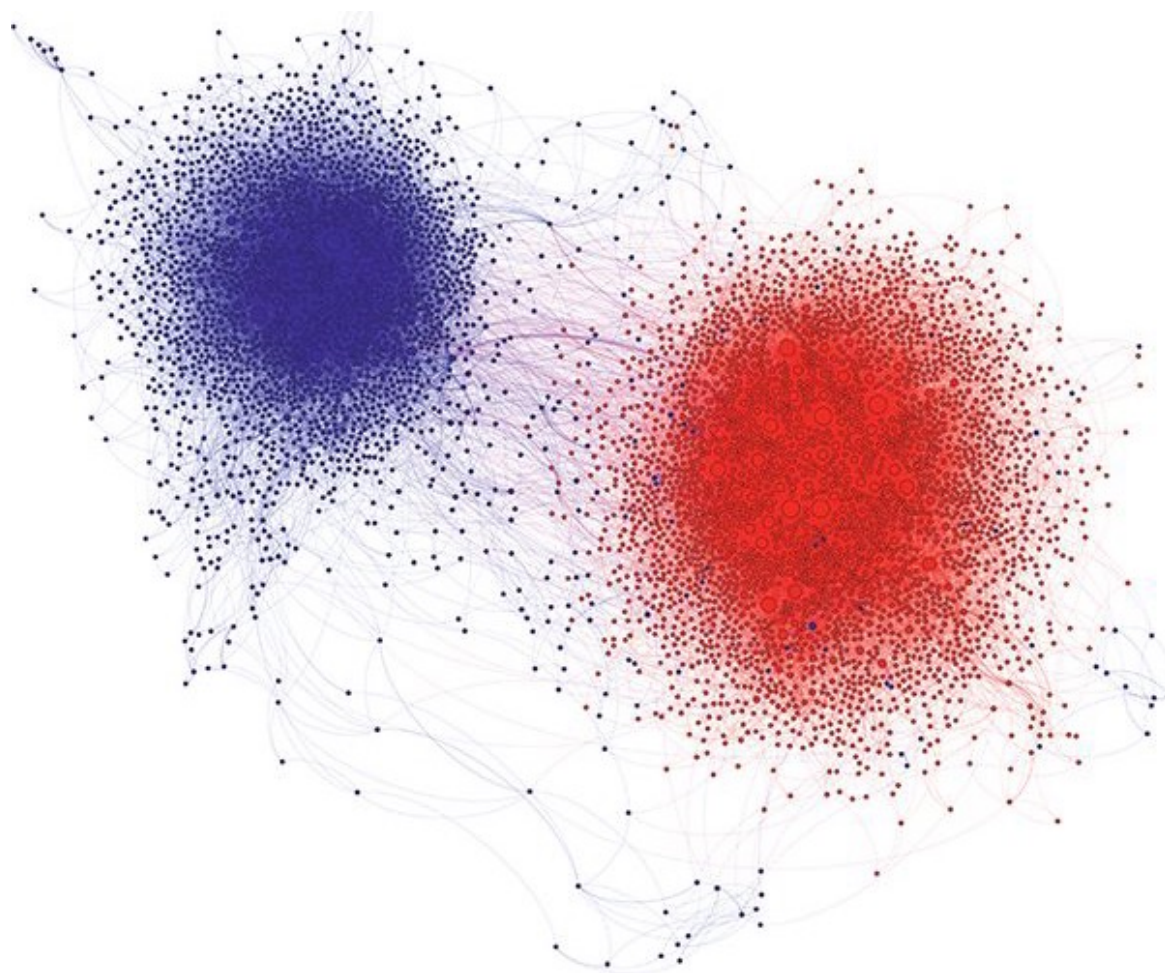
Mreža Facebook korisnika na Northwestern University

Kompleksne mreže – mreža glumaca

- (a) Film – zvijezda mreža temeljena na manjem uzorku filmova, glumaca iz IMDB. Čvorovi su filmovi (plavo) ili glumci (crveno)
- (b) Mreža glumaca koji su glumili istim filmovima iz IMDB. Boje predstavljaju žanrove ili jezike/zemlje (Hollywood –plavi, vesterni – tirkizna, meksički – ljubičasta, kineski – žuta, filipinski – narančasta, turski i istočno europski – zeleno, indijski – crvena, grčki – bijela, za odrasle – ružičasta)

Kompleksne mreže – Twitter (US politika 2010)

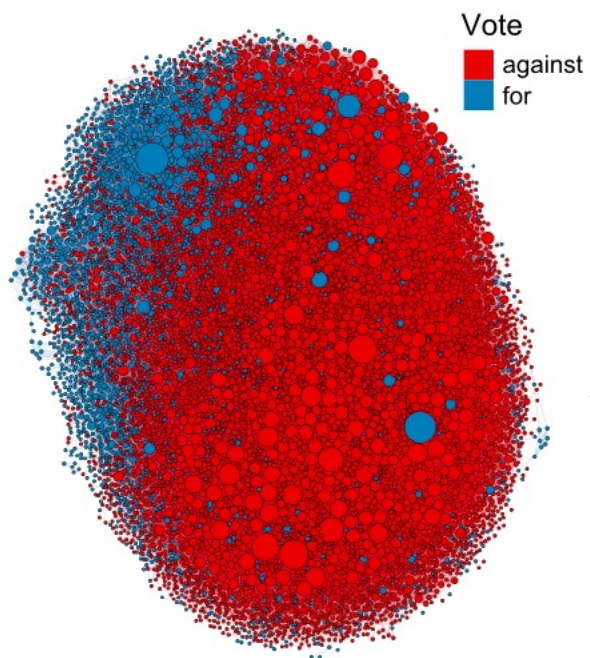

Mreža retweeta vezana uz američke izbore za kongres i senat 2010 . Crveno su konzervativci, a plavo progresivni

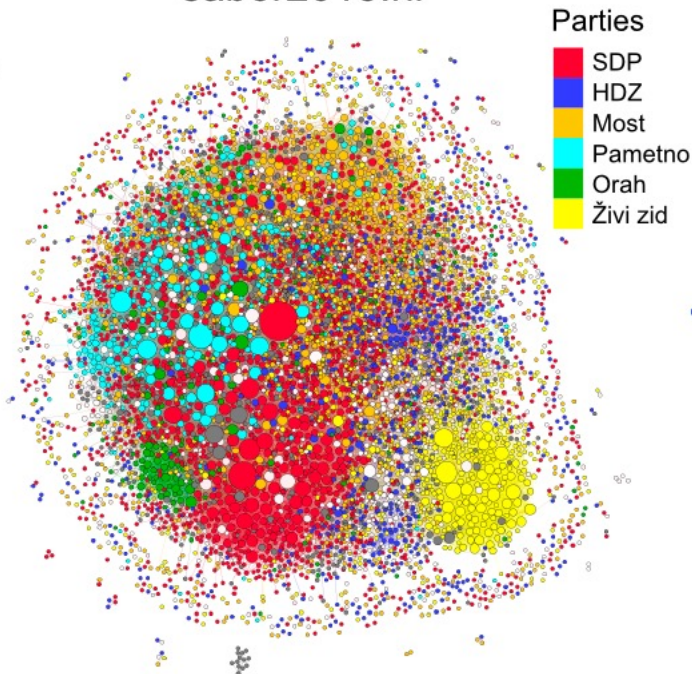

Kompleksne mreže - Facebook - Hrvatska

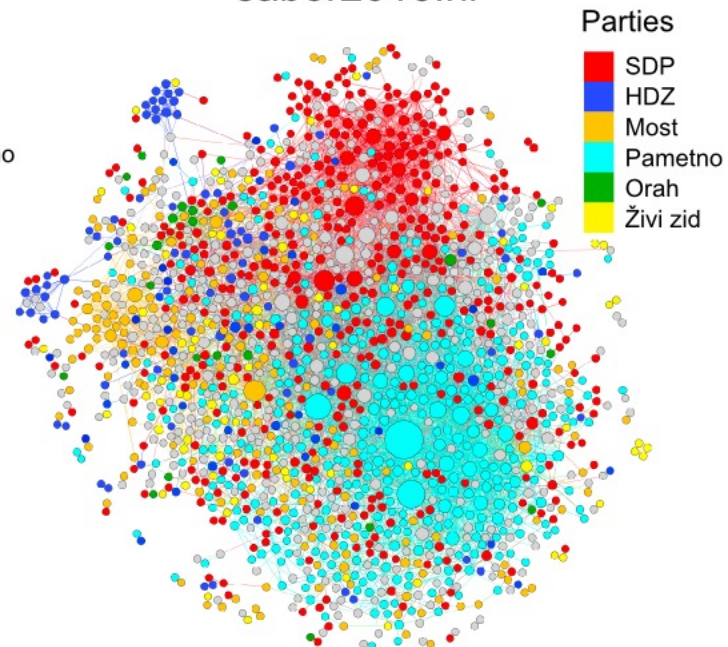
referendum2013.hr

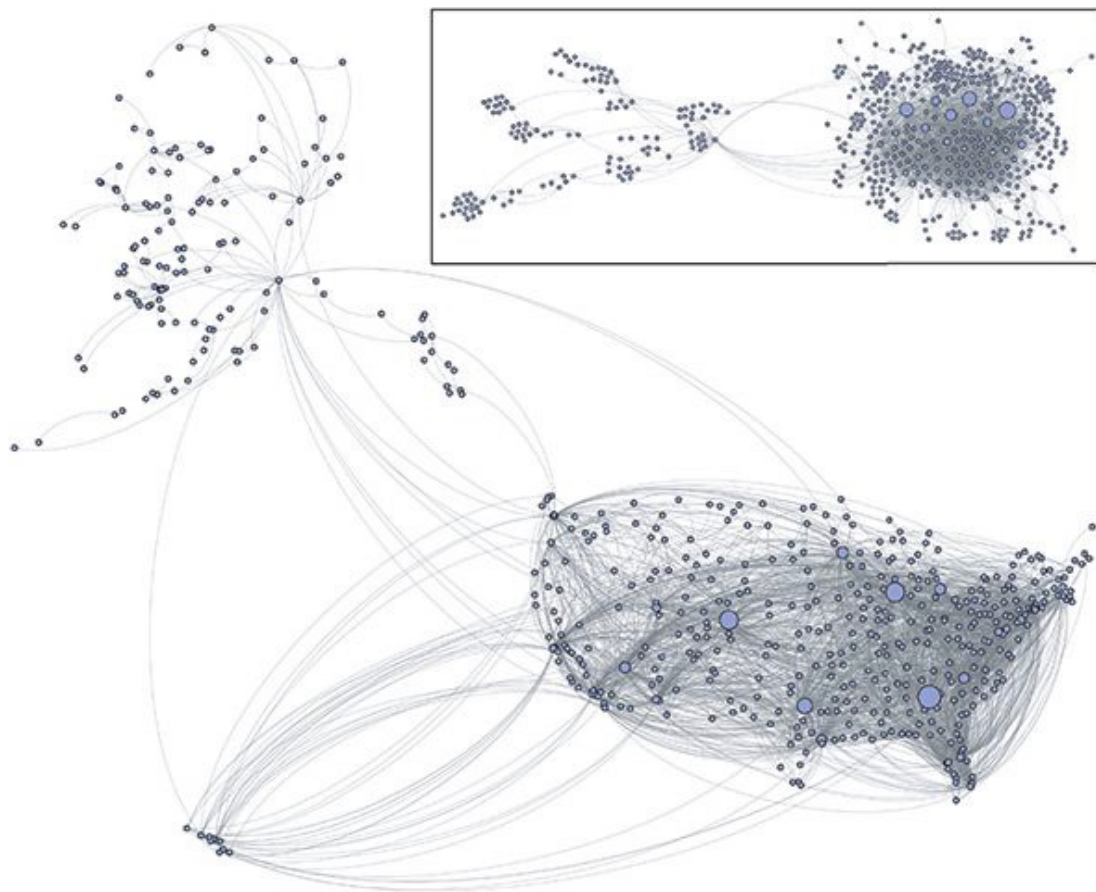
sabor2015.hr

sabor2016.hr

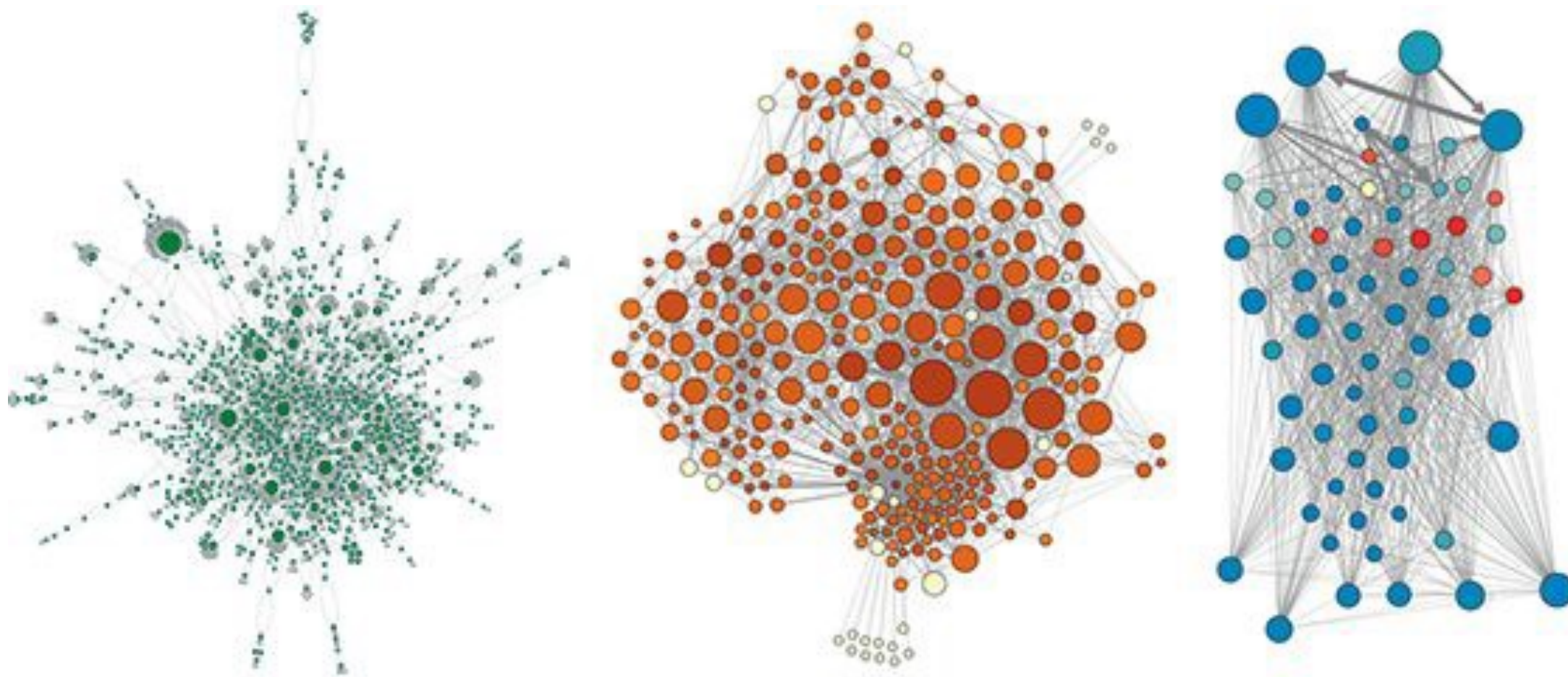
Kompleksne mreže – mreža aerodroma

Mreža US avionskog prometa (podaci o prometu sa [OpenFlights.org](https://openflights.org/)). Čvorovi su pozicionirani u skladu sa svojim geografskim koordinatama. Bitni aerodromi (Atlanta, Chicago, Denver) su uočljivi. Manja mapa prikazuje drugačije nacrtanu mrežu.

Kompleksne mreže – biološke mreže

Tri biološke mreže. Lijevo: mreža proteinskih interakcija kvasca. Sredina: neuralna mreža crva. Desno: mreža hranidbenog lanca u Everglades nacionalnom parku (Florida). Three biological networks. Left: Protein interaction network of yeast. Direktne veze od plijena prema predatoru. Veliki plavi čvorovi su na vrhu hranidbenog lanca, a mali crveni na dnu.

Osnovni pojmovi

Matematika

- Graf
- Vrh
- Brid

Fizika

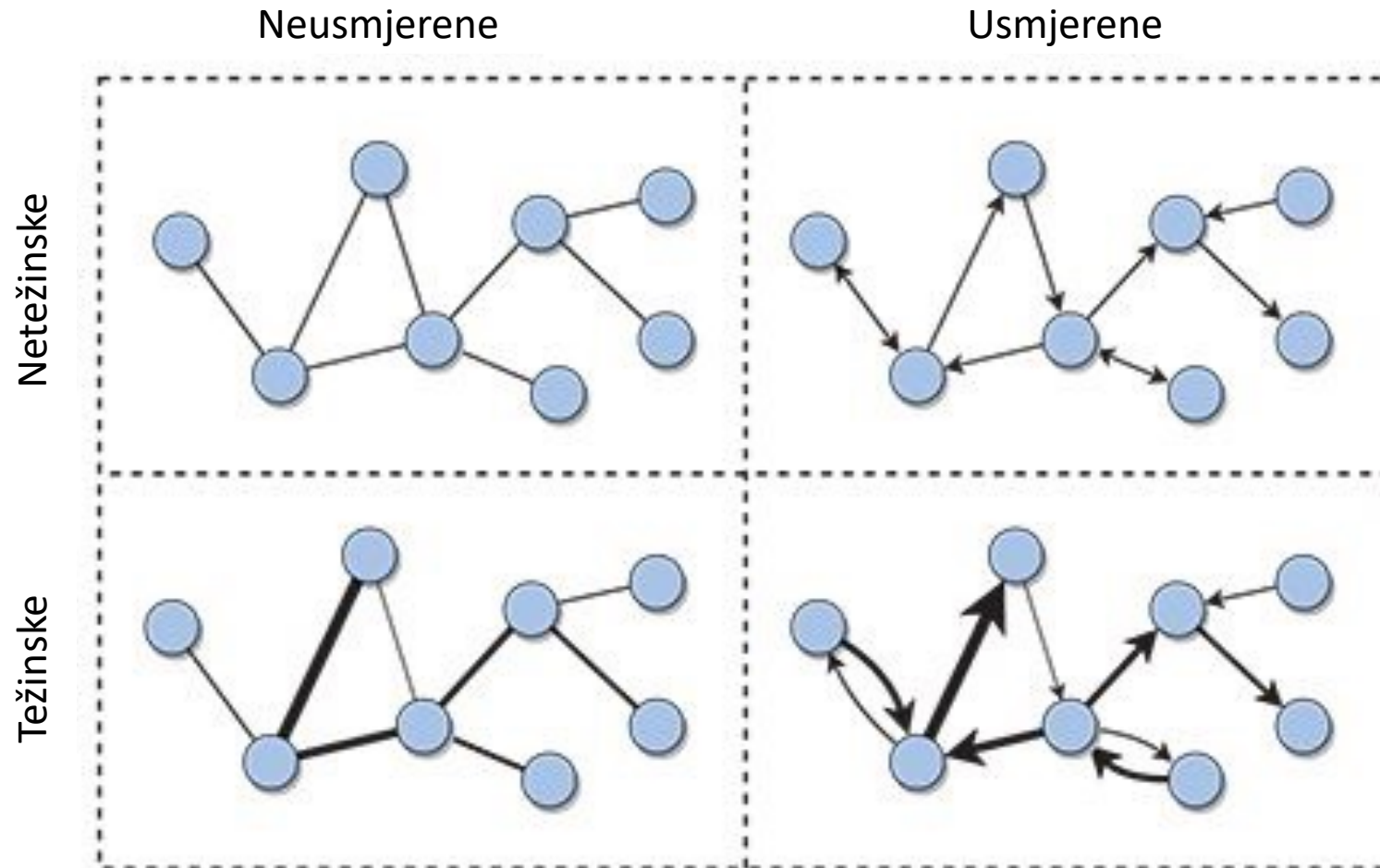
- Mreža
- Čvor
- Veza

Osnovni pojmovi

- Mreža G se sastoji od skupa od N elemenata (čvorovi) i skupa od L parova čvorova (veze)
- Usmjerenost
  - Direktna (digraf) – veza (i,j) ide od izvorišnog čvora i do odredišnog čvora j
  - Neusmjerena (veze dvosmjerne)
- Težina
  - Težinske (i,j,w) w - težina
  - Netežinske

Osnovni pojmovi

NetworkX

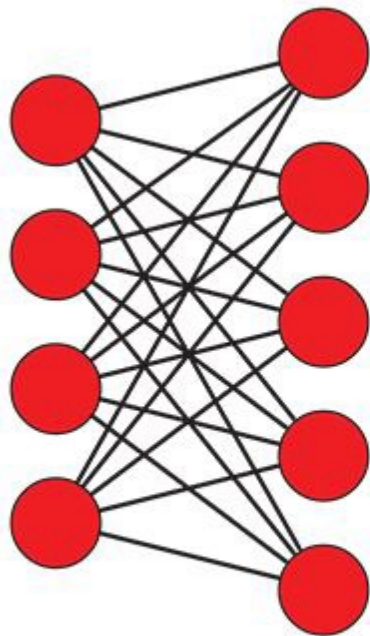
- <https://networkx.org/>

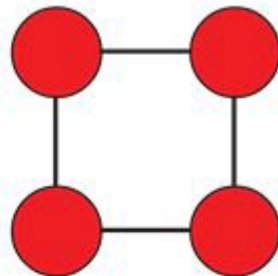
NetworkX
Network Analysis in Python

Jednostavne mreže

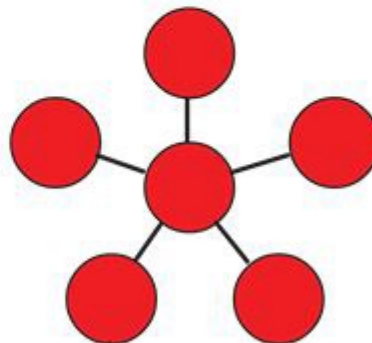
`B = nx.complete_bipartite_graph(4,5)`

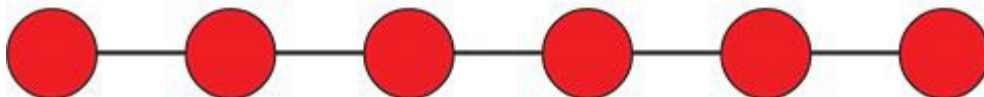
`C = nx.cycle_graph(4)`

`S = nx.star_graph(6)`

`P = nx.path_graph(5)`

- Bipartitni graf
- Zvezda
- Ciklički graf
- Lanac

Gustoća i rijetkost

- Maksimalna gustoća

- Neusmjerena $L_{max} = \binom{N}{2} = \frac{N(N-1)}{2}$

- Usmjerena $L_{max} = N(N-1)$

- Gustoća

- Neusmjerena $d = \frac{L}{L_{max}} = \frac{2L}{N(N-1)}$

- Usmjerena $d = \frac{L}{L_{max}} = \frac{L}{N(N-1)}$

- Rijetka mreža $L \sim N$

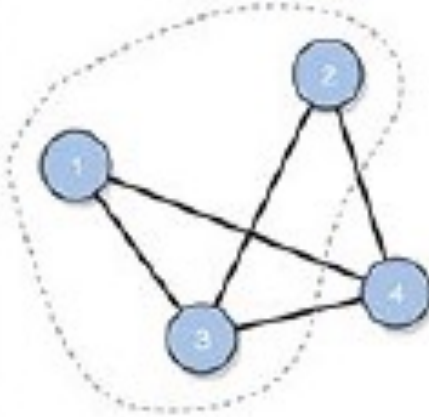
- Gusta mreža $L \sim N^2$

Podmreža

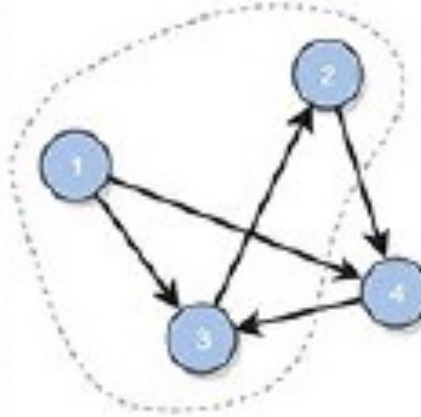
Neusmjerena

Usmjerena

Originalna

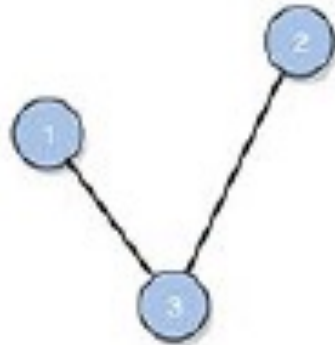

	1	2	3	4
1	0	0	1	1
2	0	0	1	1
3	1	1	0	1
4	1	1	1	0

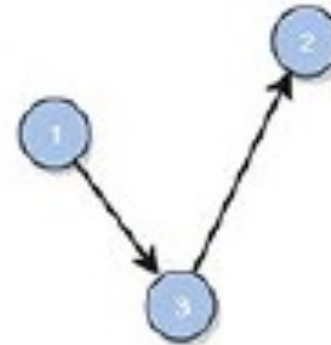

	1	2	3	4
1	0	0	1	1
2	0	0	0	1
3	0	1	0	0
4	0	0	1	0

Podmreža

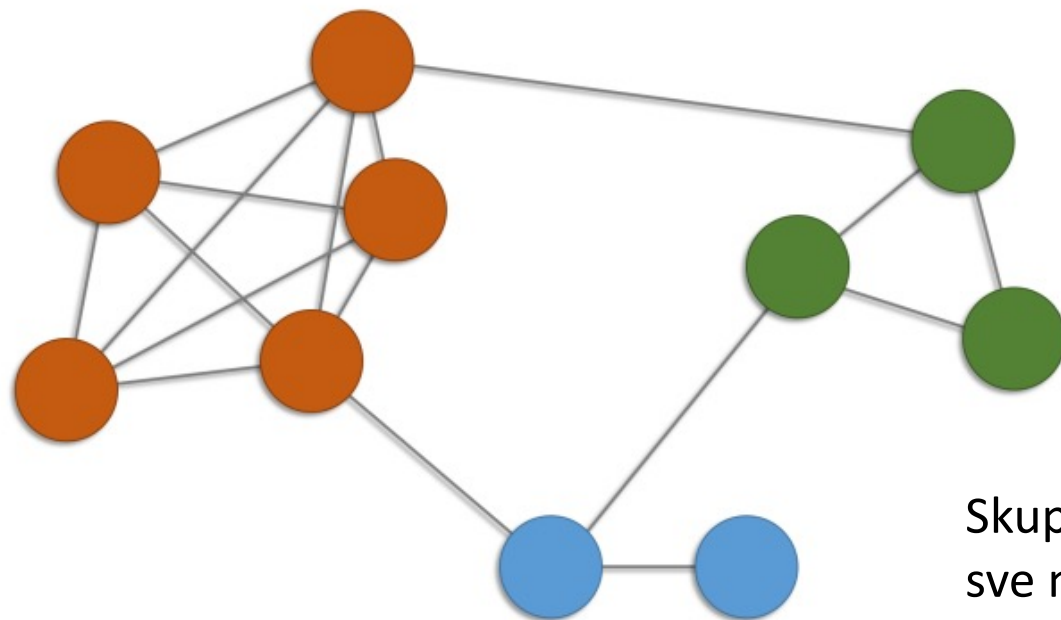

	1	2	3
1	0	0	1
2	0	0	1
3	1	1	0

	1	2	3
1	0	0	1
2	0	0	0
3	0	1	0

Klika

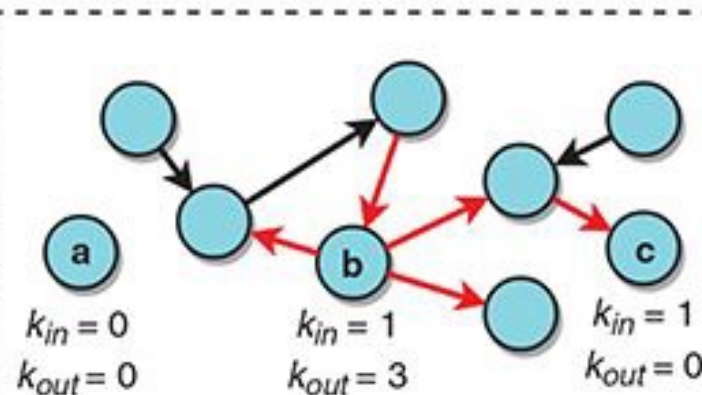
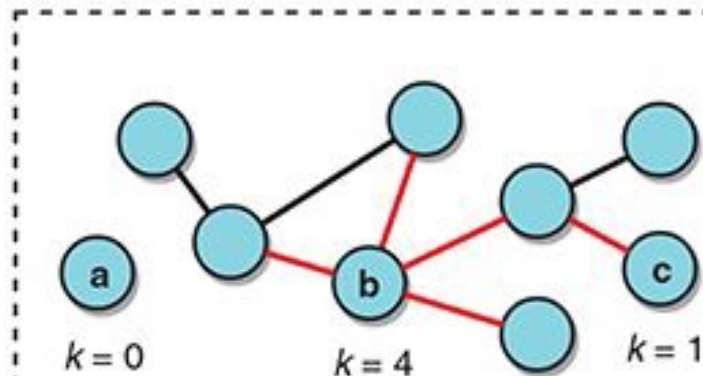
Skup čvorova tvori kliku (potpuna podmreža) ako postoje sve moguće veze između čvorova.

Stupanj čvora

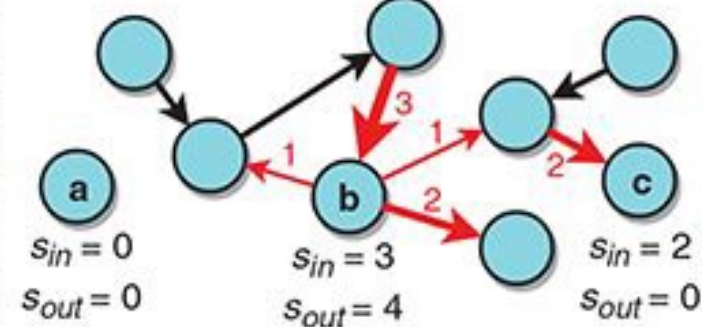
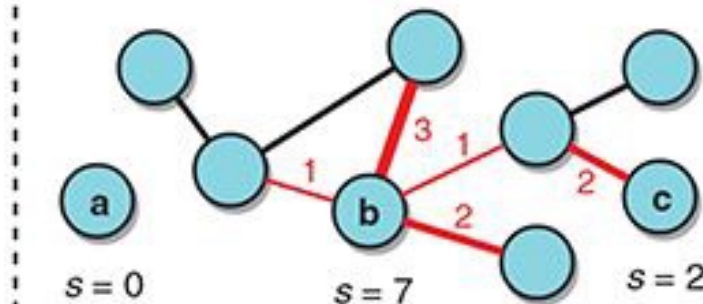
Neusmjerena

Usmjerena

Netežinska

Težinska

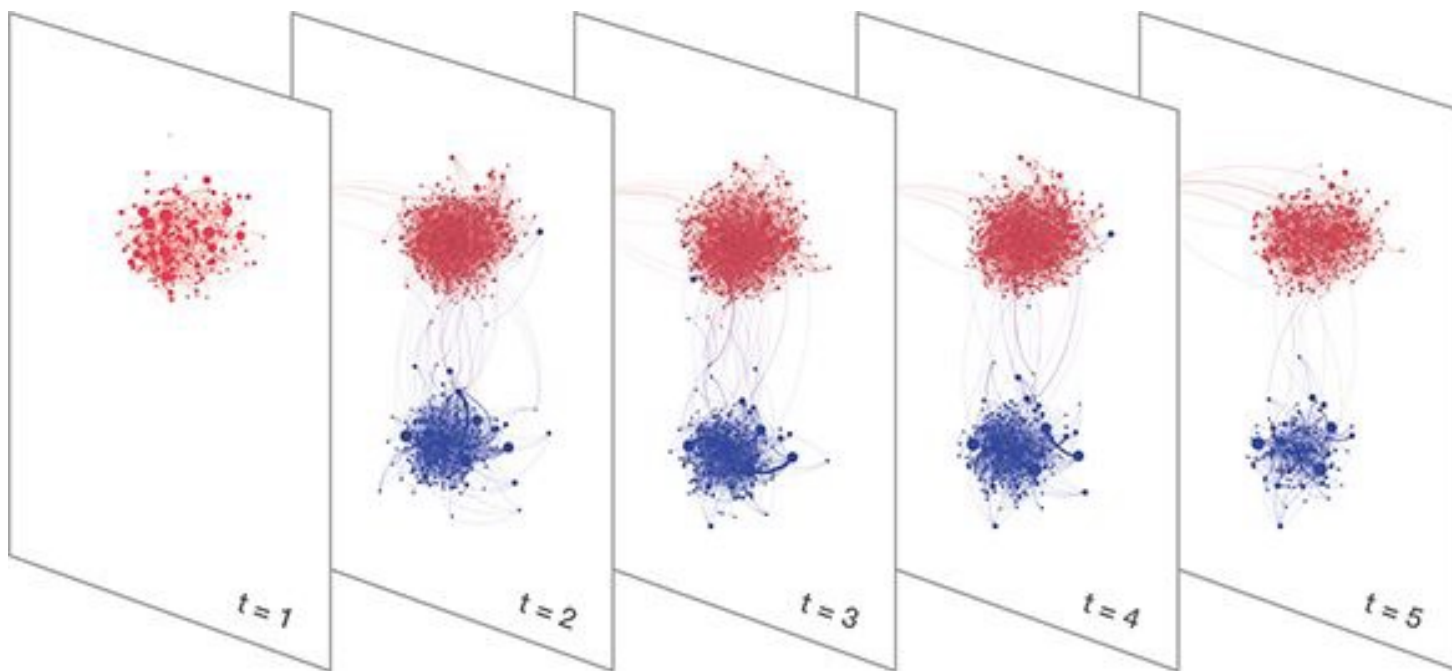

Prosječan stupanj mreže

- $d = \frac{2L}{N(N-1)}$
- $\langle k \rangle = \frac{\sum_i k_i}{N}$
- $\langle k \rangle = \frac{2L}{N} = \frac{dN(N-1)}{N} = d(N-1)$
- $d = \frac{\langle k \rangle}{N-1}$ - omjer prosječnog i maksimalnog stupnja
- $k_{max} = N - 1$
- k_{in} i k_{out} - ulazni i izlazni stupanj čvora

Temporalne i višeslojne mreže

Višeslojna mreža – svaki sloj predstavlja isti skup čvorova i takva mreža se naziva multipleks

Temporalna mreža – specijalan slučaj multipleksa kod koje se u svakom vremenskom odsječku mijenjaju čvorovi i veze

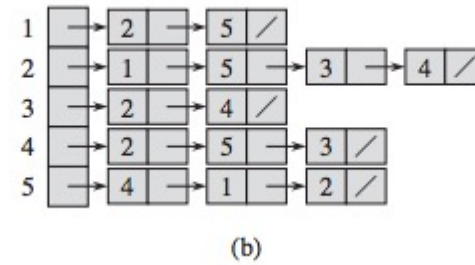
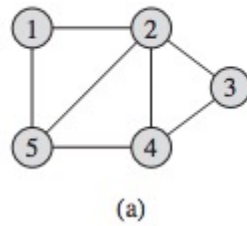
Temporalna mreža političkih retweetova – svaki sloj predstavlja isti skup čvorova i takva mreža se naziva multipleks

Multipleks mreže

- Unutarslojne veze
- Izvanslojne veze
- Analiza multipleks mreža – agregiranje podataka iz različitih slojeva
- Svaki sloj može biti karakteriziran svojim skupom čvorova i veza – **mreža mreža**
- Primjer: energetska mreža uparena s lokalnom računalnom mrežom
- Kaskadna pogreška

Mrežna reprezentacija

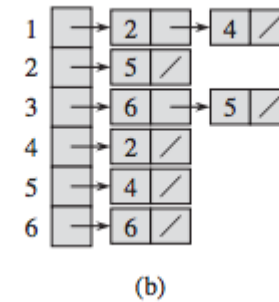
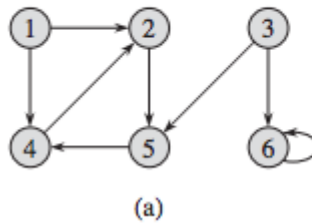
- Graf (a)
- Lista susjedstva (b)
- Matrica susjedstva (c)
- Lista veza

Adjacency matrix representation (c) for graph (a). The matrix is 5x5, with rows and columns indexed 1 to 5.

	1	2	3	4	5
1	0	1	0	0	1
2	1	0	1	1	1
3	0	1	0	1	0
4	0	1	1	0	1
5	1	1	0	1	0

(c)

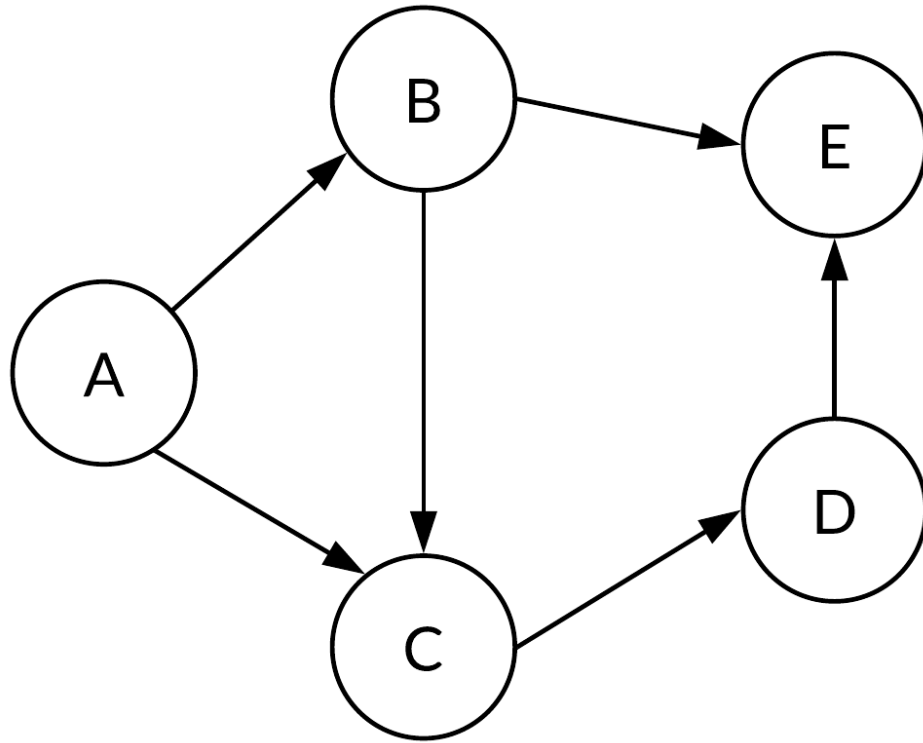

Adjacency matrix representation (c) for graph (a). The matrix is 6x6, with rows and columns indexed 1 to 6.

	1	2	3	4	5	6
1	0	1	0	1	0	0
2	0	0	0	0	1	0
3	0	0	0	0	1	1
4	0	1	0	0	0	0
5	0	0	0	1	0	0
6	0	0	0	0	0	1

(c)

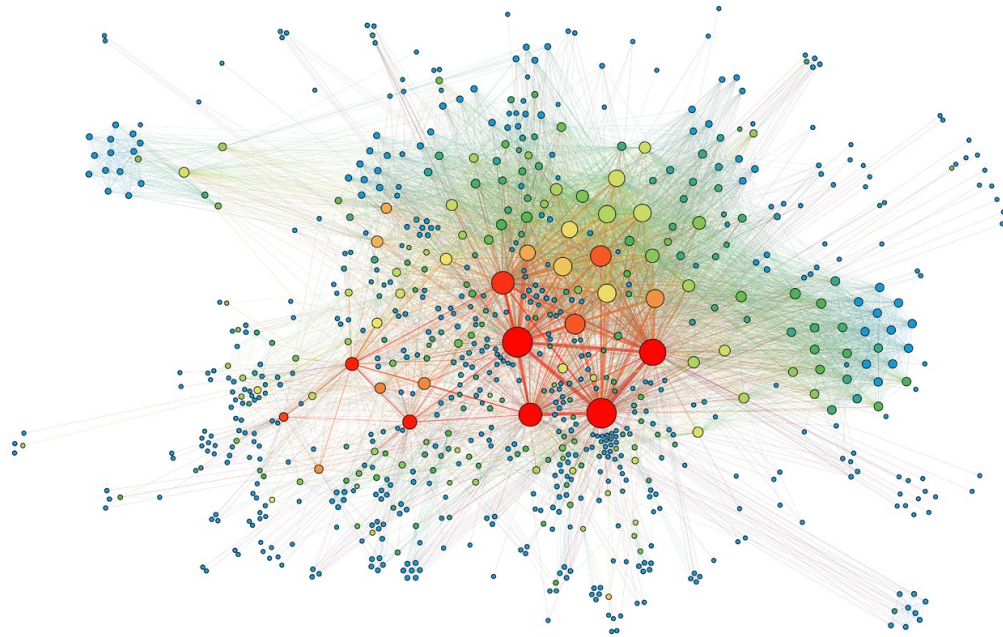
Lista veza

Edge list:

```
graph = [('A', 'B'),  
         ('A', 'C'),  
         ('B', 'C'),  
         ('B', 'E'),  
         ('C', 'D'),  
         ('D', 'E')  
]
```

Crtanje grafa

Force directed algoritam

